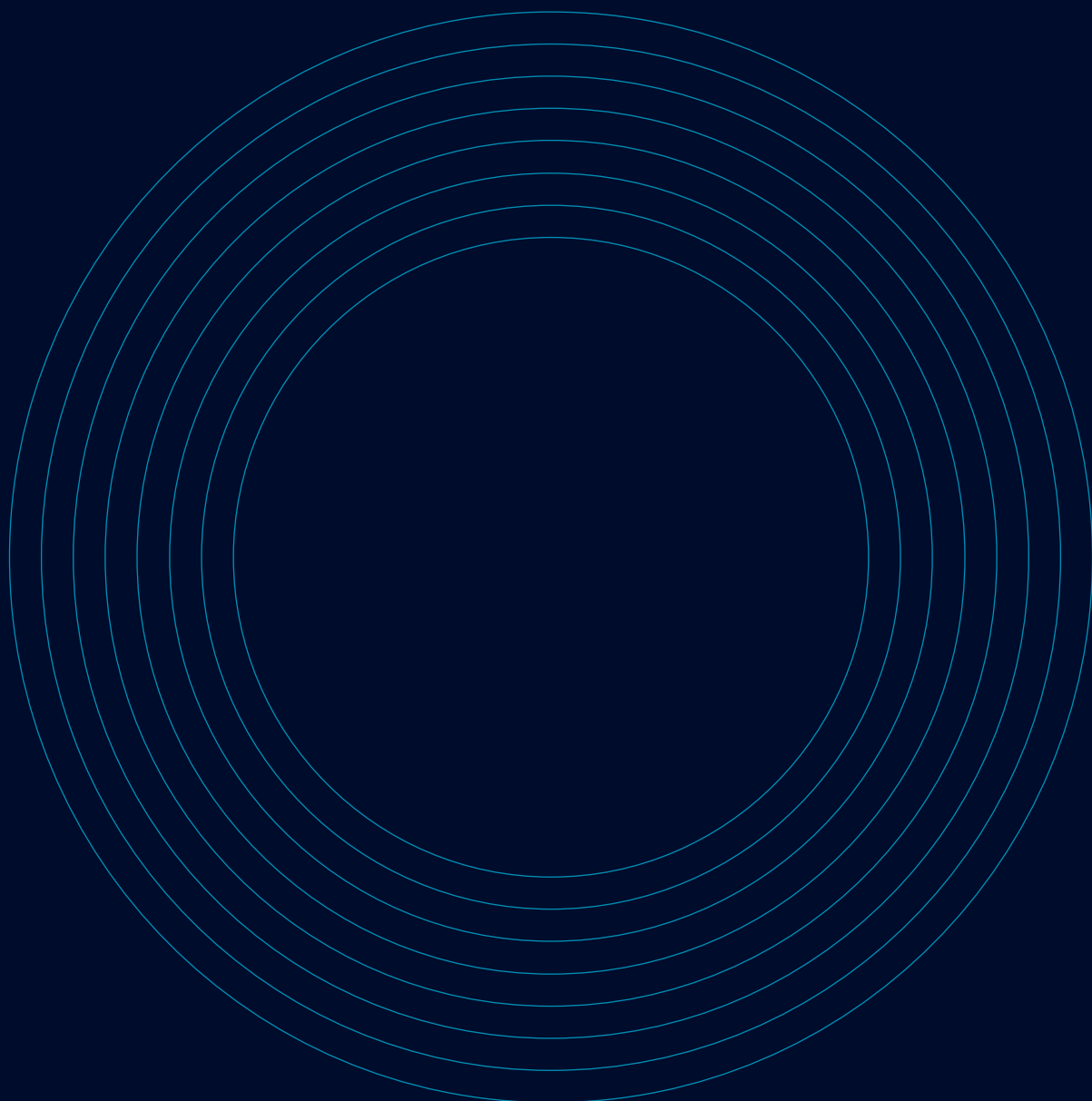

OKTOBER 2019

Gunnar Thon Lossius / gtl Management AS
På oppdrag fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO)

UTREDNING AV MUSIKK- OG SCENEKUNSTINSTITUSJONENES ARBEID MED BARN OG UNGE

NTO

NORSK TEATER- OG ORKESTERFORENING

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Oppdragsbeskrivelse	5
2.	Utredningens arbeidsmetodikk	6
3.	Generelt om arbeid med barn og unge i de profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene	7
4.	Seks utvalgte institusjoners arbeid med barn og unge	8
4.1	Det Norske Teatret (DNT)	10
4.2	Dansens Hus (DH)	12
4.3	Bergen Nasjonale Opera (BNO)	13
4.4	Trondheim Symfoniorkester & Opera (TSO)	16
4.5	Årjelhsaemien Teatere (ÅT)	18
4.6	Teatret Vårt (TV)	19

1. OPPDRAGSBESKRIVELSE

Regjeringen er i ferd med å utarbeide en stortingsmelding om barne- og ungdomskultur, som skal se på kunst og kultur for, med og av barn og unge. Ifølge Kulturdepartementet har meldingen «som mål å se de ulike virkemidlene innen barne- og ungdomskulturfeltet i sammenheng for å i enda større grad komme barn og unge til gode».

Departementet sier videre:

«Gjennom meldingen ønsker regjeringen å løfte frem barn og unge som målgruppe og aktive deltakere, og medvirke til å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som skapes og formidles til barn og unge. Meldingen vil omhandle både dataspill, film- og tv, kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst.

Meldingen vil også se på barn og unges egenproduksjon og deltakelse i kulturaktiviteter. Trygge rammer for ytring, deltakelse og konsum av kunst- og kulturuttrykk på digitale plattformer vil også være viktig.»

Stortingsmeldingen om barn og unge er planlagt fremlagt høsten 2020.

Kulturdepartementet har i forbindelse med meldingsarbeidet invitert musikk- og scenekunstinstitusjonene til å komme med skriftlige innspill:

«Til arbeidet med barne- og ungdomskulturmeldingen inviterer Kulturdepartementet deres institusjon til å komme med skriftlig innspill. Det vil være særlig verdifullt med innspill på hvordan vi kan heve status, relevans og kvalitet på kunst som skapes for og formidles til barn og unge. Erfaringer og problemstillinger gjennom institusjonens arbeid, for eksempel rundt medvirkning, representativitet, tilgjengelighet og deltakelse, bes tatt med i innspillet.»

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) vil gi innspill til den varslede meldingen og ønsker derfor å samle inn grunnlagsmateriale for profesjonelle musikk- og sceneinstitusjoners arbeid med barn og unge. NTO ønsker på denne måten å bidra til at stortingsmeldingen er basert på mest mulig etterrettelige og nyanserte beskrivelser disse institusjonenes virksomhet.

NTO har på denne bakgrunnen tatt initiativ til å iverksette en begrenset utredning/ statusbeskrivelse av noen utvalgte musikk- og scenekunstinstitusjoners arbeid med barn og unge. Målsettingen for arbeidet er todelt:

1. Gi en statusbeskrivelse av NTO-medlemmenes arbeid rettet mot denne målgruppen.
2. Få frem og systematisere erfaringsbasert kunnskap om vilkårene for dette arbeidet – erfaringer, problemstillinger, muligheter og utfordringer.

Utredningen skal søke å gi et bilde av omfanget av institusjonenes samlede arbeid på dette området, og også det kvalitative mangfoldet som institusjonene har i tilbud og arbeidsmåter.

2. UTREDNINGENS ARBEIDSMETODIKK

Det ble lagt til grunn at datainnsamlingen til studien i hovedsak skulle skje i form av intervjuer med representanter for et mest mulig representativt utvalg av musikk- og scenekunstinstitusjoner, ut fra variasjon i type virksomhet (musikk, scenekunst, produserende, programmerende, turnerende etc.), geografisk beliggenhet, institusjonsstørrelse osv. Etter en nærmere vurdering etter slike kriterier ble følgende institusjoner plukket ut for nærmere undersøkelse:

- **Det Norske Teatret**
- **Dansens Hus**
- **Bergen Nasjonale Opera**
- **Trondheim Symfoniorkester & Opera**
- **Årjelhsaemien Teatere**
- **Teatret Vårt**

Datainnsamlingen til studien har i hovedsak skjedd gjennom samtaler mellom utreder og de utvalgte institusjonenes ledelse. På grunn av oppdragets svært begrensede tidsramme og store geografiske avstander er fire av samtalene gjennomført telefonisk. Intervjuene er supplert med informasjon fra de valgte institusjonenes nettsider, årsrapporter og budsjettsøknader.

Utredningen har bare møtt velvilje, imøtekommenhet og engasjement hos alle som er intervjuet. Det er mitt håp at alle kjenner igjen egne beskrivelser av fakta og problemstillinger i den rapporten som nå foreligger.

3. GENERELT OM ARBEID MED BARN OG UNGE I DE PROFESJONELLE MUSIKK- OG SCENEKUNST-INSTITUSJONENE

Gitt en overordnet politisk målsetting om at institusjoner med offentlig tilskudd skal bidra til at hele befolkningen kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, har alle profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner i dag tilbud til målgruppene barn og unge i en eller annen form. Tilbud og aktiviteter spenner fra programmering, produksjon og formidling av barne- og familieforestillinger som en del av institusjonenes ordinære programtilbud, via aktiviteter hvor barn og unge på ulike måter medvirker i virksomhetenes produksjoner, til at institusjonene tar bevisste initiativ for opplæring og talentutvikling innen disse alderssegmentene.

Det oppleves som en generell tendens blant både produserende og programmerende institusjoner at musikk- og scenekunst for barn og ungdom får stadig høyere status i virksomhetenes repertoar og formidlingsarbeid. Etableringen av Den Kulturelle Skolesekken (DKS), ulike ordninger for produksjons- og formidlings-tilskudd og tilskudd til forskjellige talentutviklingsprogrammer har trolig medvirket sterkt til denne utviklingen. Utvikling og tilgang til ny teknologi har trolig også bidratt positivt. Det samme har rimeligvis en generell samfunnsutvikling med økt fokus på den oppvoksende generasjon.

Nesten samtlige profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner er med i lokale DKS-ordninger i sine kommuner og/eller fylkeskommuner, og bidrar på denne måten til å gjøre sine oppsetninger tilgjengelig for et ungt publikum over det ganske land. Det er også verdt å nevne at en rekke profesjonelle teaterinstitusjoner blant mye annet bidrar til å heve nivået på ungdomsteater i Norge gjennom å være vertskap for det landsomfattende prosjektet Den Unge Scenen (DUS).

Musikk- og operainstitusjonene deltar i forskjellige talentutviklingsprogrammer for musikere, sangere, komponister og dirigenter, ofte i samarbeid med Talent Norge. Vi vet fra andre undersøkelser at institusjoner innen musikk og opera i mange tilfeller også driver opplærings- og talentutviklingstiltak i egen regi, gjerne i samarbeid med lokale kulturskoler og stedlige kulturorganisasjoner og bidragsytere.

Flere av de profesjonelle institusjonene innen scenekunst har over lengre tid hatt et spesielt fokus på barn og unge som sentrale målgrupper for sin virksomhet. Eksempelvis ble Brageteatret etablert som teater med spesiell orientering mot scenekunst for barn og unge. Norsk Scenekunstbruk er nasjonal formidler av scenekunst og et kompetansenettverk for scenekunstheltet for barn og unge. Rogaland Teater har siden 1957 hatt sitt eget barneteater med profesjonell faglig teaterundervisning. Den norske Opera & Ballett har eget barnekor og egen ballettskole, og Høsten 2015 ble Nasjonalballetten UNG etablert ved DNO&B, i et samarbeid med Talent Norge og flere private bidragsytere.

4. SEKS UTVALGTE INSTITUSJONERS ARBEID MED BARN OG UNGE

De seks institusjonene som er undersøkt har samlet et vidt spekter av tilbud og tiltak for målgruppene barn og unge. Ikke sjelden har virksomhetenes arbeid på dette feltet også en klar flerkulturell dimensjon. Det er en overordnet observasjon at samtlige institusjoner i dag ser på tilbud til disse målgruppene som en selvfølgelig integrert del av sitt mandat og oppdrag, og at et ungt publikum anses å ha stor egenverdi for institusjonenes generelle posisjon som betydningsfull samfunnsaktør. Det er ikke funnet spor av holdninger om at disse alderssegmentene primært betraktes som et potensielt fremtidig voksent publikum med betalingssevne, slik det var tendenser til i tidligere tider.

Respondentene anerkjenner alle sitt ansvar for å bidra til at barn og unge får jevnlig tilgang til kvalitativ god musikk og scenekunst for allmenn utvikling og gode opplevelser, og tar dette ansvaret på største alvor. Sentralt står også virksomhetenes bidrag til at barn og unge får medvirke i skapende prosesser og får tilbud om talentutvikling. Det er et etterlatt inntrykk at institusjonene er opptatt av å regelmessig drive ulike former for utviklings- og utforskningsarbeid for å ytterligere øke kvaliteten i produksjoner og tiltak for unge målgrupper. For at institusjonenes tilbud og virksomhet skal oppleves som relevant for den oppvoksende generasjon må aktørene hele tiden være fleksible og tilegne seg ny kunnskap om eksempelvis produksjonsmetoder, formidlingsmetoder og kommunikasjonsarbeid, som er tilpasset disse målgruppene.

Flere av de intervjuede virksomhetene signaliserer at graden av eksperimentering og utprøving av nye og annerledes teknikker og sceneløsninger muligens er større for barne- og ungdomsoppsetninger enn ellers. Samtidig ser flere ut til å mene at mye av institusjonenes forventede utvikling innen eksempelvis bruk av ny teknologi og moderne formidlingsmetoder vil skje nettopp innen deres produksjon og formidling av musikk- og scenekunstopplevelser for barn og unge.

Undersøkelsen avdekker et stort mangfold i aktiviteter og tilbud av musikk og scenekunst til barn og unge. Institusjonene er opptatte av å samarbeide tett med lokale myndigheter og andre aktører for å tilpasse sine tilbud best mulig til lokale forhold, behov og forutsetninger. I mange tilfeller er virksomhetene helt avhengig av slike lokale samarbeid for tilgang til målgruppene, gjennomføring av formidlingsaktiviteter og nødvendig økonomisk tilskudd. Samtidig understreker flere av virksomhetene at de er seg bevisst sin rolle som samfunnsaktør i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv på dette området.

Samarbeid med kommunale og fylkeskommunale DKS-ordninger står sentralt i alle de undersøkte virksomhetenes formidlingsarbeid til skoleelever. Det nedlegges åpenbart et betydelig arbeid fra virksomhetenes side i utarbeidelse av relevant skolemateriell i forbindelse med DKS-forestillinger. Institusjonene har for øvrig til dels ulike erfaringer, synspunkter og tilnæringsmetoder for slike samarbeid.

Samarbeid med andre profesjonelle kulturaktører, kommunale kulturskoler og enkeltstående interessenter lokalt er også viktig for barn og unges medvirkning i aktiviteter og oppsetninger. Slike samarbeid er samtidig ofte avgjørende for institusjonenes engasjement i lokale opplærings- og talentutviklingsaktiviteter.

En positiv grunnholdning til arbeid med barn og unge innebærer at institusjonene tilsynelatende har de samme kunstneriske og tekniske kvalitetskravene til barne- og ungdomsoppsetninger som for voksenoppsetninger. Det finnes ikke noe grunnlag for å hevde at oppsetninger for barn og unge vies mindre oppmerksomhet eller tilføres færre ressurser fra institusjonenes side enn andre oppsetninger.

De gjennomførte samtalene etterlater snarere et inntrykk av at aktiviteter og oppsetninger for barn og ungdom i mange tilfeller krever ekstra innsats og ressurser fra institusjonenes side. Hva slik ekstra innsats består i vil variere ut fra arbeidets art og virksomhetenes egne rammebetingelser, og beskrives derfor nærmere under hver av de omtalte institusjonene nedenfor. Det er likevel typisk at institusjonene eksempelvis må gjøre tids- og stedsmessige tilpasning av sine aktiviteter for å treffe de unge på deres hjemmebane, at de legger betydelige ressurser i utarbeidelse av pedagogisk materiale, at de jevnlig må gjennomgå søknadsprosesser for ekstra økonomiske tilskudd og at de må foreta tilpasning av sin repertoarmessige planleggingshorisont til samarbeidspartneres ønsker og behov.

Virksomhetene blir i noen grad kompensert for slik ekstra innsats gjennom særskilte økonomiske tilskuddsordninger, men ofte ikke fullt ut. Nesten alltid gir tilbud til barn og unge reduserte egeninntekter til virksomhetene, sammenlignet med en alternativ bruk av institusjonens ressurser.

De intervjuede institusjonenes overordnede holdning til oppsetninger og aktiviteter for barn og unge fører i sin tur til at de samme institusjonene i begrenset grad gir uttrykk for erfaringer, utfordringer og problemstillinger knyttet til denne aktiviteten, som skiller seg vesentlig fra de generelle vilkårene de opplever for virksomheten som helhet. Det er derfor vanskelig å trekke generelle konklusjoner om dette fra undersøkelsen, utover institusjonenes mer eller mindre uttalte bekymring for egen generelle ressursituasjon, som også gir seg utslag for planlegging og gjennomføring av tiltak rettet mot barn og unge.

Omfanget av ulike opplærings- og talentutviklingstiltak virksomhetene er involvert i oppleves som stort. Samtlige seks virksomheter avsetter mye ressurser til slik virksomhet, enten i samarbeid med andre instanser og aktører eller i form av forskjellige tiltak i egen regi.

Et par av institusjonene gir uttrykk for at scenekunst for unge målgrupper fremdeles har et utviklingspotensial hva gjelder status, kompetanse, mangfold, formspråk og formidlingsmetoder. Det påpekes av enkelte at det produseres for lite ny scenekunst for disse målgruppene og at relevante utdanningsinstitusjoner for kunstnere bør gi dette feltet økt oppmerksomhet i fremtiden.

4.1 Det Norske Teatret (DNT)

Det Norske Teatret har gjort et strategisk valg om at det til enhver tid skal «ha eit godt og aktuelt tilbod for barn og særleg leggje vekt på å skape nye tekstar og dristige framsyningsformer.» Det heter vidare at DNT «skal appellere til eit ungt publikum med aktuelle tema og problemstillingar i varierte og eksperimenterande uttrykk. Vi skal vere tett på ungdomskulturen og gjere teatret til ein lett tilgjengeleg møteplass.»

Teatret sier på sine hjemmesider at DNT i tillegg skal;

- vere eit teater med eit høgt utvikla tilbod innan skoleformidling,
- vere ei serviceinnstilt kunnskapsbedrift som kombinerer levandeformidling av repertoaret med fagleg gode verkøy,
- vere i aktiv dialog med skolane.

Tilbudet til barn og unge spenner fra storslåtte familieforestillinger på Hovedscenen til mer intime oppsetninger på Scene 2 og Scene 3. Teatret legger vekt på at det løpende skal skapes nye oppsetninger for barn og ungdom, heller enn at «gamle slagere» skal gjenopptas. I 2018 produserte teatret sju oppsetninger for barn og unge, for et publikum på drøyt 43.000 personer.

Fra 2019 gir DNT også forestillingstilbud til barn og unge på Rommen Scene i Groruddalen. Den nystartede aktiviteten her innebærer at teatret har fått en ny arena med ca. 200 plasser for å nå ut til barn og ungdom med scenekunst spesielt beregnet på disse målgruppene. Teatret er kunstnerisk ansvarlig for innholdet på scenen og legger opp til omkring 100-120 forestillinger på scenen per år. DNT øker dermed sitt samlede tilbud til et ungt publikum i hovedstaden betydelig. Rommen Scene mottar særskilt økonomisk tilskudd fra Oslo kommune.

DNT tilbyr kontinuerlig forestillinger til Den Kulturelle Skolesekken i Oslo og Akershus. Alle skoletrinn fra barneskole til videregående skole dekkes av tilbudet. Det gjennomføres et fast program for 6. trinnet i Osloskolen, der skolene besøker DNT to ganger i løpet av skoleåret. Første besøk inneholder omvisning på huset og et dramaverksted. På sitt andre besøk får elevene se en forestilling. Det gjennomføres også et fast tilbud gjennom DKS til ungdomsskolene i Oslo. Dette tilbudet er frivillig for videregående skoler.

Teatret har en egen medarbeider som utarbeider et omfattende pedagogisk materiell til skoler og elever i forbindelse med DKS. Materiellet gir en introduksjon til stykket elevene skal se, presentasjon av karakterene i stykket, gjerne et intervju med sentrale personer fra produksjonen og arbeidsoppgaver til for- og etterarbeid. Oppgavene er knyttet til aktuelle læreplanmål, slik at teaterbesøket kan gå direkte inn i undervisningen i det aktuelle faget.

I samarbeid med DKS i Akershus deltok DNT skoleåret 2017/2018 i European Theatre Convention (ETC) prosjektet «Nadia», med oppsetningen «Utafor».

Teatrets ledelse gir uttrykk for at DKS' lange planleggingshorisont gir visse utfordringer for teatret, siden teatret ofte må bestemme hvilke oppsetninger som skal tilbys i ordningen allerede halvannet år i forveien. Dette er i mange tilfeller på et tidspunkt hvor teatret selv ikke har lagt sitt eget fullstendige repertoar for kommende sesonger.

Det oppleves også krevende for teatret at gjennomføring av DKS-forestillinger for det meste skjer på dagtid. Dette betyr at teatret ikke kan benytte scenen til prøvevirksomhet i den aktuelle perioden, men må finne alternative prøvelokaler eller forskyve prøveavviklingen for nye oppsetninger. Teatret ville derfor foretrekke om

et større volum av DKS-forestillinger, spesielt for ungdomsskolen, kunne avvikles på ettermiddags- og kveldstid.

Det er en refleksjon fra teatrets side at DKS-forestillinger isolert sett gir langt mindre billettinntekt per forestilling enn om forestillingen hadde vært i åpent salg. En DKS-forestilling gir anslagsvis kun en tredjedels inntekt av en normalforestilling.

Det Norske Teatret opplever også at skoleklasser fra nær og fjern kommer som samlet gruppe på forestillinger på kveldstid, utenom DKS-ordningen. Teatret opererer med reduserte billettpriser for skolegrupper. Skoleklasser kan søke om gratisbilletter til egnede oppsetninger på DNT gjennom OBOS Billettfond. DNT legger også til rette for å ta skoleklasser og grupper av ungdommer på guidet omvisning på teatret.

Teatret har en rekke programmer og tilbud til barn og unge med tanke på opplæring og talentutvikling. Blant annet arrangerer DNT Dramaverksted for ungdom mellom 13 og 19 år, i samarbeid med Norwegian Experimental Theatre Workshop/ Scenelusa produksjoner. Verkstedet er beregnet både på skolegrupper og individuelle interessenter og går over to dager, med forestilling den tredje dagen. Verkstedet er delt inn i en utforskningsfase og en skapende fase. I utforskningsfasen leser og diskuterer deltakerne teaterstykker og gjennomfører teaterøvelser som forberedelse til den skapende fasen. I den skapende fasen velger deltakerne ut en stil som de vil utforske nærmere for å skape egne teaterstykker. Det siste steget i den skapende fasen er at deltakerne fremfører det de har laget for et publikum.

DNT står også som arrangør av «Bikubebarn» på lørdager; verksted og teateraktiviteter for barn fra omkring 5 til omkring 13 år. I Bikubebarn deltar barna i workshops og andre aktiviteter rettet hovedsakelig mot urbane kulturuttrykk og uttrykksformer.

«Den mangfoldige scenen» er et barne- og ungdomsteater med scenekunsttilbud til barn og unge mellom 6 og 26 år, hvor deltakerne får ta i bruk og utvikle sine skapende evner og får fram nye kultur- og kunstuttrykk. På tilbudets egen hjemmeside heter det:

«Teatret tar utgangspunkt i den store og varierte kulturelle rikdommen som unge har med seg, og gi kvar enkelt høve til å ta i bruk og utvikle sine skapende evner i samarbeid med kunstnarar. Vi får fram nye uttrykk i møte mellom dei unge sine interesser og kulturarvar. Teatret vil vere ein plattform for framtidige kunstnarar.»

Tilbudet er et samarbeid mellom DNT, Bondeungdomslaget (BUL) i Oslo og Noregs Ungdomslag og har eksistert siden 2009. Tilbudet er en helårlig aktivitet og gjennomføres hovedsakelig i regi av BUL. Opptil 150 unge får hvert år tilbud om deltakelse i den mangfoldige scenen. Kulturdepartementet gir årlig økonomisk tilskudd til gjennomføring av tilbudet.

DNT opprettet i 2012 en egen treårig skuespillerutdanning for personer med minoritetsbakgrunn. Utdanningen skjer i samarbeid med Nord Universitet og har seks studenter per kull.

Det Norske Teatret er også samarbeidspartner for «Fargespill-konseptet» i Oslo, og arena for finalen av det landsdekkende «DUS-prosjektet» hver annet år.

Teatrets ledelse påpeker det paradoksale ved at bevilgende myndigheter på den ene siden ønsker at scenekunstinstitusjonene skal arbeide for høyere egeninntekter, samtidig som tilbud og aktiviteter for barn og ungdom forutsettes styrket og utvidet. Tilrettelegging og gjennomføring av aktiviteter hvor barn og unge medvirker er i mange tilfeller ekstra tids- og ressurskrevende for teatret. Billettinntektene fra forestillinger beregnet på et ungt publikum er lavere enn for et voksent publikum på grunn av reduserte priser til disse målgruppene.

4.2 Dansens Hus (DH)

Dansens Hus er et programmerende hus. DH har helt fra før innflytting i nye lokaler i 2008 vært pådriver for, og har presentert dansetilbud til, barn i alderen 0 til 3 år gjennom det såkalte «Glitterbird-programmet». Programmet ble etterfulgt av programserien «Stor kunst for små barn», som fra 2019 er utvidet til å omfatte barn i alderen 0 til 6 år. Prosjektet har fått økonomisk støtte fra Sparebankstiftelsen DnB.

Produksjon av oppsetninger til «Stor kunst for små barn»-programmet skjer ved at DH inviterer produserende kompanier til et åpent kompetanseseminar om dette programtilbudet til de aller minste. Interesserte kompanier presenterer så sine prosjektskisser til potensielle oppsetninger til ordningen for en uavhengig jury, som velger ut tre oppsetninger for kommende periode. På denne bakgrunn gis produserende kompani normalt økonomisk tilskudd til produksjonen fra Kulturrådet. DH er avhengig av at kompaniene får slikt tilskudd for å kunne gjennomføre prøve- og forestillingsvirksomhet for oppsetningene i eget hus.

DHs bidrag til ordningen er å tilby de produserende kompaniene arbeidsveiledning i samarbeid med pedagoger fra OsloMet, prøvetid og tekniske ressurser fra DH, samt bidrag til utarbeidelse av markedsføringsmateriell. DH spiller så de tre utvalgte produksjonene i eget hus over flere spilleperioder, som tilbud til publikum gjennom åpent salg. I forbindelse med forestillingene arrangeres også blant annet ettermiddag, barnedisko og tegneaktiviteter for barna. De produserende kompaniene står etter endt spilletid på DH fritt til å tilby forestillingene i egen regi til andre programmerende hus og aktører.

DH arrangerer også en egen bransjefestival der alle utvalgte produksjoner blir vist for potensielle programmerere nasjonalt og internasjonalt. DH promoterer modellen også aktivt overfor internasjonale samarbeidspartnere, som har vist stor interesse for dette. DH samarbeider med «Showbox» med tanke på distribusjon av barneforestillinger i hele landet.

Det er DHs erfaring at i tillegg til enkeltkjøp av billetter fra foreldre er private barnehager i Oslo de største brukerne av disse forestillingene på DH. Institusjonen har i samarbeid med Oslo kommune derfor også initiert et tilbud spesielt rettet mot kommunale barnehager i Oslo, der disse kan melde sin interesse for gratis forestillinger av oppsetningene.

DH tilbyr forestillinger gjennom DKS-ordningen for grunnskolen i Oslo. Normalt tilbys minst to oppsetninger hvert år, men antallet kan variere, avhengig av hvilke produksjoner DKS ønsker å tilby skolene av de forslagene DH fremmer. DH ønsker generelt et tettere samarbeid med DKS om denne ordningen, for å forenkle og forbedre egen og skolenes planleggingsprosess for slike forestillinger. DKS-forestillinger markedsføres og spilles gjerne også som åpne forestillinger ved DH for familier i helgene.

Det arrangeres også egen gratis familiedag i september, med danseaktiviteter, danseforestilling med VR-briller, ansiktsmaling, skattejakt og mye mer. I samarbeid med koreografen Claire Parson har DH på trappene et prøveprosjekt hvor barn som oppholder seg på Rikshospitalet skal gis mulighet for å se danseforestillinger ved bruk av VR-teknologi.

For de litt eldre aldersgruppene presenterer DH årlig den gratis dansekonserten «Measure your crew» for ungdom, og streetdance-festivalen «Urban Moves Festival» for ungdom og familier. Festivalen går over tre dager og inneholder i tillegg til forestillinger både seminarer, workshops, foredrag, konserter, besøk fra fremtredende internasjonale street-dansere, battles og mye mer. De to ungdomsarrangementene har vist seg å være svært populære blant ungdom langt utenfor DHs regulære publikumssegment.

Eldre ungdommer på asylmottak vil gjennom DH-arrangementet POW (People of the world) kunne delta på kurs og workshops om urban-kulturen, som breakdance, hip hop, tegning og beatboxing, etterfulgt av et felles måltid. POW gjennomføres på DH ca. en gang hver måned. I tillegg inviteres den aktuelle målgruppen til forestillinger og andre aktiviteter.

DH deltar i Talent Norge-programmet «TILT Grow», et program som skal gi unge talenter innen dans mulighet til å utøve dansen i profesjonelle rammer.

DH har en generell oppfatning av at det i dag produseres for lite profesjonell dansekunst spesielt beregnet på målgruppene barn og unge. Det er en endring fra deres side om lite fokus på denne typen produksjoner i den profesjonelle koreografiutdanningen kan være noe av årsaken til dette.

Dansens Hus har nylig utarbeidet en egen strategi og handlingsplan for sitt arbeid med barn og ungdom i perioden 2019-2022. I denne planen sies det innledningsvis blant annet:

«Dansens Hus skal være Familien Hus. Overordnet vil Dansens Hus i de kommende årene forsterke tilbud for barn og unge og vår posisjon som et sted for hele familien. Dette innebærer regelmessig programmering av forestillinger og andre aktiviteter for ulike målgrupper, med mål om å være et sted barn, unge og familier kan oppleve relevant og original scenekunst. Det er et poeng at vi ved å være familiens hus skal jobbe for et familiepublikum som gjenspeiler Oslos befolkning. Å være inkluderende og tilgjengelig for alle vil være et viktig prinsipp, og her er det et uttalt mål å føre en demokratisk prispolitikk. Billettpriser for barneforestilling skal holdes på et lavt nivå, og det skal være gunstige rabattordninger for familier. Andre tiltak med en uttalt inkluderende profil vil være POW, Measure your Crew, Danseformidling til barn på sykehus og relaxed performances. En hovedsatsing i kommende årene vil være videreføringen av prosjektet STOR kunst for små barn, med tilskudd fra Sparebankstiftelsen DNB, med målgruppe 0-6 år.»

I planen heter det også at DH skal øke andelen publikummere fra gruppen barn, unge og familier, grupper med innvandrer- eller minoritetsbakgrunn, samt inkludere grupper med lav deltakelse i kulturlivet.

Av planen fremgår det for øvrig blant annet at DH tar sikte på å årlig initiere og co-producere tre nye danseforestillinger for målgruppen 0-6 år, utvikle et digitalt prosjekt med dans og VR, utvikle samarbeidet med Oslo kommune om visninger til kommunale barnehager under en tilskuddsordning, samt søke å egenprodusere en familieforestilling som i tillegg til visninger på eget hus kan turnere gjennom Dansenett Norge.

4.3 Bergen Nasjonale Opera (BNO)

Bergen Nasjonale Opera tar som utgangspunkt at alt de produserer skal være tilgjengelig for alle typer av målgrupper. De produserer derfor vanligvis ikke oppsetninger spesielt rettet mot barn og unge, men i enkelte tilfeller produseres oppsetninger som karakteriseres som familieforestillinger.

BNO har Bergen Filharmoniske Orkester (BFO) og Edvard Grieg Kor (EGK) som hovedsamarbeidspartnere til sin virksomhet, herunder Bergen Filharmoniske Kor og Edvard Griegs Ungdomskor. BNO samarbeider også jevnlig med blant andre Collegium Musikums kor, Bergen guttekor, Bergen pikekor og Griegakademiet.

BNO opererer i dag med tre ulike modeller for sitt arbeid med barn og unge. For barn og unge i grunnskolen har BNO et langvarig samarbeid med Bergen kommune om DKS-aktiviteter og forestillinger. Årlig nås omkring 600 elever gjennom denne ordningen.

Barn og unge fra 6. til 10. trinn får under denne ordningen tilbud om et to timers «inspirasjonskurs» på skolen, der to operapedagoger fra BNO samtaler med elevene om opera generelt og den produksjonen elevene senere skal få se spesielt. Pedagogene underviser først elevene i bakgrunn og historikk for opera og ulike stemmetyper. De blir blant annet presentert for en aktuell operas tematikk, karakterer og komponist. Dernest gjennomføres en workshop om et spesifikt relevant tema, før opplegget avsluttes ved at elevene synger opera for hverandre. Samtlige elever blir så invitert til generalprøven i Grieghallen, hvor de får oppleve en fullverdig oppsetning av den produksjonen som de har snakket om på skolen. For sesongen 2019/2020 er to av BNOs produksjoner omfattet av DKS-tilbudet; musikalen «Sweeney Todd» og operaen «La clemenza di Tito».

BNO opplever at samarbeidet med Bergen kommune fungerer veldig godt. Partene gjennomfører opplegget i en 50/50 splitt av kostnadene.

BNO har brukt mye tid på å opparbeide et tilsvarende samarbeid med Hordaland fylkeskommune (HFK) når det gjelder videregående skoler. For denne aldersgruppen gjennomføres spesiellagede introduksjonsforestillinger på skolene, noe tilsvarende det som gjelder for grunnskolen i Bergen. Profesjonelle kunstneriske krefter besøker videregående skoler og gjennomfører en workshop om opera og operaproduksjon. Ordningen omfatter omkring 1.500 elever. Elevene blir også her invitert til BNOs generalprøve for den aktuelle produksjonen, sammen med elevene fra grunnskolen. BNO opplever at generalprøven med dette unge publikummet er en av de mest givende og entusiastiske forestillingene de har.

Samarbeidet med Hordaland fylkeskommune er basert på at BNO i hvert tilfelle søker om midler til gjennomføring av aktiviteter for videregående skoler i en 50/50 splitt. I enkelte tilfeller der HFK ikke har funnet å kunne bidra økonomisk til tiltaket har BNO for egne midler likevel gjennomført opplegget for de videregående skolene.

En tredje modell for involvering av barn og unge i opera er at BNO gjennomfører et skrive- og produksjonsprosjekt på skoler. En dramaturg, en regissør og en scenograf fra BNO etablerer sammen med elevene et eget «operaselskap» i klassen. Hver elev blir så ut fra egne interesser tildelt en spesifikk rolle i dette operaselskapet, innen henholdsvis kunstnerisk og produksjonsteknisk sektor. Regissøren leder den kunstnerisk skapende prosessen, mens scenografen leder en gruppe med ansvar for dekorasjoner, kostymer etc. BNO legger vekt på å velge et tema for den operaen som produseres som kan vekke interessen blant fleste mulig elever.

Opplegget i klassen går over 10 uker, med to samlinger hver uke. Etter siste samling spilles så den produserte operaen på dagtid for resten av elevene på skolen, og for elevenes foreldre på kveldstid. BNO har gjennomført denne modellen for involvering av skoleelever i opera i sjuende klasse ved en skole i Bergen sentrum og en skole på Stord. Tiltaket er litt avhengig av BNOs generelle kapasitet og ressursituasjon og gjennomføres derfor ikke nødvendigvis hvert eneste år. Tiltaket finansieres over BNOs ordinære driftsbudsjett, gjennom en intern øremerking. Dersom tiltaket av kapasitetshensyn ikke kan gjennomføres et år overføres de øremerkede midlene til neste år.

BNO opplever at de innenfor sitt mandat har en klar oppgave om å bidra til å øke barn og unges interesse og forståelse for opera. Institusjonen sier blant annet på sine nettsider:

«Vi tror at aktiv deltakelse er den beste måten å bli kjent med opera på. Derfor inviterer vi barn og unge til å delta i skapende prosesser sammen med våre operapedagoger. Gjennom deltakelse i BNOs prosjekter vil barn og unge få økt kunnskap, selvfølelse, selvinnsikt og trygghet. På den måten bidrar også prosjektene til barnas allmenne utvikling.»

Gjennom disse tre oppsøkende tiltakene for opplæring, tilrettelegging og involvering av barn og unge i opera når BNO årlig ut til flere hundre barn, hovedsakelig i aldersspannet 12-19 år. Det er viktig for virksomheten at disse målgruppene møtes på sine egne premisser og gis et tilbud som er tilpasset deres kulturelle utviklingsnivå, og ikke primært ses på som et rekrutteringsgrunnlag for et potensielt fremtidig voksent operapublikum.

Operaselskapet når også ut til de unge målgruppene ved at mer eller mindre sangskolerte barn og unge ofte medvirker i deres oppsetninger på turné. Ved planlegging av turnéruiter kontakter BNO relevante stedlige aktører med forespørsel om det finnes skoler, klasser, foreninger eller grupperinger som kan bidra som barne-/ungdomskor i produksjonen. Det fortelles at det aldri er vanskelig å finne interessenter til slik deltakelse på de ulike stedene turnéen besøker.

Slik involvering av lokale barn og unge øker selvsagt interessen blant disse målgruppene selv, men bidrar også til at de deltakende unges venner, familier og bekjente får et annet «eierskap» til den turnerende oppsetningen. Dette gir en mer generell økt interesse og oppslutning om produksjonene i lokalbefolkningen. Det er en uttalt strategi fra BNOs side at de i kommende treårsperiode skal utvikle operaprojekter som fremmer lokal deltakelse, spesielt fra barn.

Bergen Nasjonale Opera samarbeider jevnlig tett med sangere fra Edvard Grieg Kors ungdomskor og lokale guttekor og pikekor, som deltar i operaens oppsetninger. Institusjonen bidrar på denne måten til at skolerte barn og unge med særlig interesse for sang og musikk får trening og erfaring i formidling og sceneopptreden.

BNO har gjennom prosjektet «Unge stemmer» bidratt med støtte og veiledning til unge lokale artister mens de studerer ute. Kavlifondet støttet dette prosjektet økonomisk i perioden 2015-2017, og BNO er på jakt etter nye støttespillere for å fortsette prosjektet.

Virksomheten har i sin budsjettøknad for 2020 satt et mål som sier at «BNO skal være en pedagogisk ressurs og spille en aktiv rolle i utvikling av talent og kompetanse innen operafeltet.» Institusjonen ønsker å styrke sitt arbeid med unge i lokalsamfunnet ytterligere, blant annet gjennom å:

- *Etablere samarbeidsprosjekter med BFO og EGK.*
- *Involvere barn i hovedsceneproduksjoner med dyktige kunstnere.*
- *Arbeide strategisk med barn gjennom workshops ledet av dyktige pedagoger, der barna får sjansen til å delta i BNOs oppsetninger.*
- *Utvikle «Skriv en opera»-programmer for vestlandsskoler sammen med unge komponister og profesjonelle sangere.*
- *Utvikle programmer for videregående skole som omfatter fremførelse og diskusjoner om vår kulturarv.*

4.4 Trondheim Symfoniorkester & Opera (TSO)

Trondheim Symfoniorkester & Opera har jevnlig aktiviteter overfor barn og unge i hele aldersspennet fra barnehage til videregående skoler. Orkesteret fremhever selv at «*formidling av det symfoniske repertoaret til barn og ungdom står sentralt i TSOs kunstneriske og pedagogiske repertoar*».

TSO produserer hvert år egne konserter i Olavshallen for barnehager i Trondheim og omegn. Konsertene er pedagogisk tilrettelagt for ulike alderstrinn og er gratis for barnehagene. Årlig nyter mellom 2.000 til 3.000 barn godt av dette tilbudet. Konsertene har primært en narrativ innretning, hvor også skuespillere, artister og av og til barn deltar sammen med orkesteret på scenen. Konsertene fungerer også som en utprøvingsarena for TSOs årlige familiekonserter og gjennomføres uten noen form for eksternt økonomisk tilskudd.

Orkesteret gjennomfører årlig tre familiekonserter på lørdag formiddag, vår, høst og til jul. Konsertene er primært tilrettelagt for barn i alderen 3 til 12 år. I stedet for vanlige symfoniske verk består programmet som regel av kortere verk og musikk kjent fra film, TV og hverdagslivet. TSO samarbeider gjerne både med profesjonelle utøvere, lokale kulturskoler og enkeltstående unge aktører om danseinnslag, musikkfremføring, klovnerier eller ulike sceniske uttrykksformer på disse konsertene.

TSO var også det første orkesteret som startet med årlig «åpen dag» i orkesteret. På disse arrangementene stiller orkesterets musikere opp på forskjellige aktiviteter der publikum i tilrettelagte opplegg kan observere, lære om, prøve ut og utforske ulike sider ved orkesterets virksomhet, og musikk og opera generelt. Kulturskolen bidrar i denne sammenheng blant annet med utlån av instrumenter besøkende barn kan prøve. Omkring 1.500-2.000 personer oppsøker årlig dette arrangementet i TSO.

TSO har tidligere hatt et godt samarbeid med Rikskonsertene om skolekonserter. I dag samarbeider institusjonen godt med DKS-ordningen både i Trondheim kommune for grunnskolen og Trøndelag fylkeskommune for videregående skole. Orkesteret opplever at skolekonsertordningen for grunnskolen er svært populær og at konser-tene gjennom DKS-ordningen blir raskt fulltegnet av skolene.

Orkesteret produserer også kortere konserter med eksempelvis spesifikk filmmusikk, spillmusikk etc., primært rettet mot elever i ungdomsskolen. Disse konsertene legges av og til inn i DKS-ordningen, men like gjerne gjennomføres de utenfor ordningen, som et konserttilbud skolene kan melde seg på direkte hos TSO.

Elevenes medbestemmelse ved utvelgelse av aktiviteter i DKS-programmet for de videregående skolene gjør at TSO ikke har like regelmessige skolekonserter for denne aldersgruppen. Dette søker orkesteret å kompensere for ved å kontakte skoleledelsen ved utvalgte videregående skoler i og utenfor Trondheim og tilby såkalte «geriljakonserter» på den enkelte skole. Disse konsertene har vist seg å være veldig populære, og etter hvert som ryktet om disse konsertene sprer seg er det stadig flere skoler som selv melder interesse for konsertene hos seg. Slike opplegg krever ekstra-innsats fra TSOs side for planlegging og gjennomføring, og det gis ikke ekstra eksternt økonomisk tilskudd til slike tiltak.

TSO stiller seg også åpne for å gjennomføre mer spontane enkeltstående tiltak etter henvendelse fra skoler eller grupperinger av barn. Det kan være snakk om å slippe grupper inn på orkesterets prøver, at barn og unge får delta i mestermøter med inviterte solister eller at en musiker eller liten gruppe av musikere spiller små konserter ute på skolene. Orkesteret tar selv initiativ til slike aktiviteter når enkelt-musikere eller mindre grupper av musikere av forskjellige årsaker ikke deltar på orkesterets turné eller i ordinært konsertprogram.

Trondheim Symfoniorkester & Opera er også aktiv initiativtaker til flere tiltak og aktiviteter rettet mot opplæring og utvikling av unge talenter, og der barn og unge medvirker som aktive utøvere. Hvert annet år arrangerer TSO «Supertorsdag», der talentfulle barn og unge mellom 12 og 19 år fra hele regionen deltar i orkesterets konsertprogram, som tuttimusikere, i et mindre ensemble eller som solister. Orkesteret arrangerer også «Kulturskolens dag», der barn og unge spiller sammen med orkesteret for venner og familiemedlemmer.

Hensikten med begge tiltakene er på den ene siden at elevene gjennom forberedelser og konsert skal gis inspirasjon og et løft for videre satsing. Dernest skal konsertene synliggjøre unge musikk talenter i regionen og gi dem en profesjonell plattform for visning av sine ferdigheter for et stort publikum.

Elever fra musikklinjene ved de videregående skolene i regionen deltar årlig som korsangere i en konsert med TSO. Elevenes forberedelser til konserten foregår i en tidlig fase som en del av undervisningen ved den enkelte skole. Senere inviteres elevene til to øvingshelger med TSO, der en korleder fra TSO innstuderer konserten og koordinerer elevenes deltakelse. Det gis ikke noe øremerket eksternt tilskudd til dette tiltaket, men Trøndelag fylkeskommune yter et generelt årlig tilskudd på kr. 500.000,- til TSO for aktiviteter i distriktene. Deler av dette tilskuddet benyttes til å dekke elevenes transportutgifter etc.

TSO bidrar aktivt til talentutvikling i regionen gjennom «Kammermusikk skolen», som ifølge TSO hjemmesider er et program «for unge instrumentalister, sangere, dirigenter og komponister innen klassisk musikk». Det heter videre at:

«Kammermusikk skolen er utviklet av Talent Trondheim, et samarbeid mellom Trondheim Symfoniorkester og Opera, Trondheim Solistene, NTNU Institutt for Musikk, Trondheim kammermusikkfestival ved Trondheim International Chamber Music Competition og Trondheim kommunale kulturskole.

Visjonen er å tilby musikk talenter bosatt i Trøndelag et profesjonelt og helhetlig talentprogram basert på samspill og kammermusikalske aktiviteter.

Gjennom Kammermusikk skolen skal talenter mellom 15 og 30 år gis muligheter til å etablere en utøvende musikerkarriere gjennom en lokal forankring, med nasjonal og internasjonal kontakt. Deltakerne kvalifiserer seg til aktivitetene i Kammermusikk skolen gjennom prøvespill eller konsertvurdering.

Talentene får et individuelt tilpasset opplegg med instruksjon, konserter og synliggjøring med samspill som utgangspunkt for videre utvikling og nivåheving. I tillegg til at talentene tilbys en mentorordning, blir talentene veiledet av gjestende musikere på et høyt internasjonalt nivå.»

Talentprogrammet har fått økonomisk tilskudd fra Talent Norge. Slik tilskudd er avhengig av at deltakende institusjoner også klarer å skaffe til veie økonomisk tilskudd fra egne eksterne kilder, noe TSO opplever som et tidkrevende og utfordrende arbeid.

TSO har ikke dedikerte medarbeidere for konsert- og aktivitetstilbud for mål-gruppene barn og unge. Tilbudet til disse målgruppene er innarbeidet som en naturlig del av orkesterets samlede programtilbud, noe som anses som en stor fordel. De opplever selv at de gjennom ulike samarbeid og initiativ over tid har opparbeidet seg god kompetanse på programmering, planlegging og gjennom-føring av forskjellige tilbud til barn og unge. Dette gjør orkesteret mindre avhengig av eksterne produsentaktører for dette viktige programområdet.

4.5 Åarjelhsaemien Teatere (ÅT)

Åarjelhsaemien Teatere ble opprinnelig etablert som et språkprosjekt ved Nordland Teater, for å gi teater til et sørsamisk språkområde som tidligere ikke var dekket. Teatret ble i 2012 skilt ut som selvstendig virksomhet, med et klart oppdrag og mandat om å formidle det sørsamiske språket gjennom sceniske oppsetninger og på annen måte. ÅT eies i dag av Sametinget, Nordland fylkeskommune og Rana kommune.

ÅT definerer seg blant annet som «en identitetsskapende arena for barn og unge» i de sørsamiske områdene, og «en brobygger i et flerkulturelt samfunn». Sørsamisk står på Unescos liste over utrydningstruede språk. Det anslås at språket i dag snakkes av omkring 600 personer i Norge og Sverige. ÅT ser det derfor som en svært viktig oppgave for teatret å bidra til at barn og unge lærer seg og holder det sørsamiske språket i live. Deres primære målgruppe for dette arbeidet er elever i barneskolen.

Samiske barn har en rett til både aktiviteter og undervisning på samisk. Teatret er derfor kontinuerlig på jakt etter gode og effektive metoder for språkformidling for ulike segmenter av et ungt publikum. Generelt opplever de at barn aksepterer og forstår norsk og sørsamisk godt og at de sammenlignet med voksne har et langt mer selvfølkelig forhold til begge språk. Teatret mener at den oppvoksende generasjon i stadig større grad benytter samisk i sin dagligtale.

ÅT arbeider overfor barn og unge på mange forskjellige måter. For barn i aldersgruppen 2 til 4 år presenterer teatret egne pedagogiske aktiviteter der barna skal lære seg sørsamiske ord og uttrykk.

Et Interreg-prosjekt i 2016 eksperimenterte med å blande norsk og samisk språk i en og samme teateroppsetning. Noen karakterer snakket bare norsk mens andre scenekarakterer snakket bare samisk. Resultatet av eksperimentet viste at barn i første til sjette klasse ikke hadde noen problemer med å forstå handlingen i stykket.

Som resultat av dette Interreg-prosjektet blander teatret nå gjerne norsk og samisk i en og samme oppsetning for barn i barneskole-alder, slik at språkopplæring blir en integrert del av den kunstneriske opplevelsen for publikum. Det er teatrets klare opplevelse at barn og unge er langt mer mottakelig for denne formen for språkformidling enn voksne.

Teatret produserer også oppsetninger for unge som er elever ved ungdomsskole og videregående skole. Teatrets produksjons- og formidlingsmetode for oppsetningene er grunnleggende den samme for disse målgruppene som for barn i barneskolen. Eldre barn kan imidlertid mer språk enn sine yngre søsken og teatret ønsker seg derfor et tilsvarende Interreg-prosjekt for å utforske hvordan det best kan kommuniseres overfor disse målgruppene.

Teatret benytter alltid sitt programblad til forestillingene som en form for ordliste for publikum, der ord og uttrykk fra produksjonen oversettes og forklares på en enkel måte. Programbladet kan slik benyttes som nyttig opplæringsmaterieell for barn og unge med både norsk og sørsamisk hovedspråk, av familier i hjemsituasjon og av lærere i skolesammenheng. Teatret produserer publikasjonen i erkjennelse av at det for øvrig finnes svært lite egnet undervisningsmaterieell på sørsamisk.

Åarjelhsaemien Teatere har Nordland, Trøndelag og Hedmark som sine primære nedslagsfelt for sin turnévirksomhet. For både barnetrinnet og ungdomstrinnet gjennomføres turnévirksomheten i stor grad i regi av DKS, i samarbeid med Nordland fylkeskommune. Trøndelag fylkeskommune yter også driftstilskudd til teatret for turnering i sitt fylke. Teatret opplever at DKS-samarbeidet fungerer godt.

Teatret besøker også jevnlig sørsamiske kommuner gjennom en egen sørsamisk turnéroute med eget gjestespillprogram. Selv om teatret er gitt tilskudd til produksjon av en oppsetning må ÅT søke på nytt for å kunne ta oppsetningen ut på turné. Dette opplever teatret som en svært arbeidskrevende og uforutsigbar ordning. Teatret har derfor ønske om et fastere opplegg for denne delen av teatrets turnévirksomhet med flere sørsamiske sentra og samarbeidspartnere.

Teatret ønsker å utvide sin virksomhet gjennom turnéer og gjestespill i egen regi på nye steder og for nye publikumsgrupper. Det ønsker også i større grad å delta, og synliggjøre sin virksomhet, på forskjellige festivaler. Teatret har derfor et sterkt ønske om økt økonomisk reise- og turnétilskudd for å kunne realisere slike planer.

Teatret har et langvarig samarbeid med Nordland Teater, Turnéteatret i Trøndelag og Det Samiske Nasjonalteatret Beavivváš. Teatret samarbeider også mer sporadisk med andre profesjonelle scenekunstinstitusjoner om produksjon og gjestespill.

ÅT produserer vanligvis to nye oppsetninger årlig. De fleste av disse er familieforestillinger og oppsetninger myntet på barn og unge. Teatret registrerer at barn som regel tåler sceniske fremstillinger bedre når de er sammen med voksne familiemedlemmer. Oppsetninger primært myntet på en voksen målgruppe vil i de fleste sammenhenger også oppleves som relevante for ungdom i alderen for videregående skole.

4.6 Teatret Vårt (TV)

Teatret Vårt har lang tradisjon og erfaring med produksjon av scenekunst for barn og unge, med et bredt og kontinuerlig teater tilbud til disse målgruppene og familier. Teatret mener selv at det over lang tid har vist mot, evne, ambisjon og vilje til å ta scenekunst for barn og unge på det største alvor og at det har opparbeidet helt spesiell kunnskap og kompetanse om produksjon, formidling og logistikk av denne formen for scenekunst. TV driver kontinuerlig intern utprøving og forskning innen feltet og samarbeider aktivt med en rekke miljøer for innspill og kompetanseheving.

Teatrets faste avdeling og scene i Ålesund har fra 2010 vært hovedarena for produksjon og visning av scenekunst for de aktuelle aldersgruppene. Avdelingen er på mange vis ganske autonom, med eget budsjett og egen kunstnerisk leder, som rapporterer til teatersjef. Avdelingen blir likevel betjent med tekniske og administrative tjenester fra teatrets hovedarena i Molde. Det fortelles at barne- og ungdomsavdelingen har utviklet en produksjonsform som forener dynamikken fra fritheaterfeltet med institusjonsstrukturen, og slik makter å oppholde et høyt produksjonsnivå for begrensede ressurser.

For de aller minste spiller Teatret Vårt forestillinger i barnehagene i fylket. I 2018 ble det ifølge teatrets årsmelding gjennomført 24 slike forestillinger.

Teatret fikk i 2018 et utvidet samarbeid med DKS og har i dag løpende produksjoner i DKS-systemet, med forestillinger både for barneskole, ungdomstrinnet og videregående skoler. I forbindelse med forestillingene utarbeider teatret et rikholdig informasjons- og aktivitetsmaterieell til bruk som forarbeid og etterarbeid på skolene, elevoppgaver, lærerveiledninger etc. Skolematerieell og veiledninger er gjort tilgjengelig for skoler og andre på teatrets hjemmesider.

TV deltar på det årlige «Showbox», hvor teatret får vist sine barne- og ungdomsoppsetninger for et stort bransjennettverk og potensielle programmerere fra hele landet. Flere fylker har i denne sammenheng vist interesse for å få TVs oppsetninger

på gjestespill eller turné i eget fylke, både i og utenfor DKS-samarbeidet. Eksempelvis ble teatrets Heddanominerte oppsetning av «Othello» vist på DKS-turné i Hedmark våren 2019.

Teatret prioriterer turnévirsomhet på kulturhus i hele Møre og Romsdal også utenfor DKS-samarbeidet. Selv om slik turnering er arbeids- og kostnadskrevende for teatret oppleves det at utstrakt turnévirsomhet er en sentral del av regionteatrets mandat for å kunne være et relevant tilbud til befolkningen i hele fylket. TV mener de tar på største alvor regjeringens pålegg om å gjøre kvalitativ god scenekunst tilgjengelig for hele befolkningen.

TV samarbeider med kulturskolen og videregående skole i Ålesund. Gjennom disse samarbeidene drives utstrakt publikumskontakt, forskningsarbeid og kunnskaps-overføring, som er med på å styrke teatrets aktualitet og kvalitet som et relevant regionteater. Teatret har planer om å samlokalisere sin virksomhet i Ålesund med den videregående skolen og kulturskolen i byen for å styrke samarbeidet ytterligere, men den politiske behandlingen av saken er så langt ikke fullført.

Teatret samarbeider også med kulturskolen i Molde og elever derfra medvirker ofte i teatrets familieoppsetning før jul, sammen med barn fra det lokale Poppeloppeteatret.

Teatret har i 12 år vært involvert i EU-prosjektet «Play on», finansiert med midler fra kulturprogrammet Creative Europe. Prosjektet er et samarbeid mellom produsende teatre og ulike universitetsmiljøer, med fokus på å utvikle ny teknologi innenfor lyd, bilde, VR-teknologi etc. i scenekunstproduksjoner. TV vil også delta i et nytt prosjekt spesielt rettet mot spillteknologi og databruk. Teatret opplever at ervervet kunnskap fra disse prosjektene smitter over på hele teatrets organisasjon og virksomhet, og er slik med på å utvikle teatret samlede produksjons- og formidlingsmetoder.

Teatret er opptatt av at scenekunst for barn og unge på landsbasis skal gis større oppmerksomhet og vil arbeide for å styrke dette fagområdets generelle status. Etter teaterledelsens oppfatning må scenekunst for barn og unge gjøres mer attraktivt for unge regissører, skuespillere, dramatikere og andre kunstneriske medarbeidere, blant annet gjennom å;

- *løfte frem barn og unge som målgrupper og synliggjøre de muligheter for ny, aktuell og mangfoldig scenekunst som ligger innen dette feltet,*
- *utvikle interesse og kompetanse fra dramatikk med barne- og ungdomsperspektiv hos teatrene og utdanningsinstitusjonene,*
- *øke formidlingen og visningsmulighetene for ferdige produksjoner gjennom turnésamarbeid og samproduksjoner.*

Teatret mener det norske scenekunstheltet bør ha som ambisjon å innen ti år være ledende på scenekunst for barn og unge i Europa. Det er tro på at Norges politiske vilje til satsing på feltet, vår sterke offentlige finansieringsstruktur og våre erfaringer og kompetanser opparbeidet blant annet gjennom Den Kulturelle Skolesekken bør legge godt til rette for at en slik status er oppnåelig.

TV har for sin egen del ønske om i fremtiden å ytterligere forsterke sin innsats på feltet gjennom en rekke bevisste tiltak for talentutvikling, metodeutvikling, kompetanseheving og forskningsarbeid i samarbeid med kompetente miljøer. Teatret tar også sikte på økt satsing på manusutvikling og internasjonalt samarbeid om scenekunst til barn og unge.

**NORSK TEATER-
OG ORKESTERFORENING**

Sørkedalsveien 6, N-0369 Oslo
+47 23 10 09 90
nto@nto.no

www.nto.no